

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Aanleveren scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit VO.

Voorts heeft het College voor Toetsen en Examens op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet College voor toetsen en examens de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende aspecten van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit VO van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de directeur van de school van de gecommiteerde toekomen. Deze stelt het ter hand aan de gecommiteerde.

- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.
- 4 De examiner en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het behaalde aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examiner en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examiner. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke corrector aanwijzen. De beoordeling van deze derde corrector komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Toetsen en Examens van toepassing:

- 1 De examiner vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examiner en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met correctievoorschrift. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
  - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
  - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
  - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
  - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
  - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
  - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;

- 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Als het antwoord op een andere manier is gegeven, maar onomstotelijk vaststaat dat het juist is, dan moet dit antwoord ook goed gerekend worden. Voor het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Toetsen en Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

NB1 *T.a.v. de status van het correctievoorschrift:*

Het College voor Toetsen en Examens heeft de correctievoorschriften bij regeling vastgesteld. Het correctievoorschrift is een zogeheten algemeen verbindend voorschrift en valt onder wet- en regelgeving die van overheidswege wordt verstrekt. De corrector mag dus niet afwijken van het correctievoorschrift.

NB2 *T.a.v. het verkeer tussen examiner en gecommiteerde (eerste en tweede corrector):*
Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht. Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten. Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht. Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

NB3 *T.a.v. aanvullingen op het correctievoorschrift:*
Er zijn twee redenen voor een aanvulling op het correctievoorschrift: verduidelijking en een fout.

Verduidelijking

Het correctievoorschrift is vóór de afname opgesteld. Na de afname blijkt pas welke antwoorden kandidaten geven. Vragen en reacties die via het Examenloket bij de Toets- en Examenlijn binnenkomen, kunnen duidelijk maken dat het correctievoorschrift niet voldoende recht doet aan door kandidaten gegeven antwoorden. Een aanvulling op het correctievoorschrift kan dan alsnog duidelijkheid bieden.

Een fout

Als het College voor Toetsen en Examens vaststelt dat een centraal examen een fout bevat, kan het besluiten tot een aanvulling op het correctievoorschrift.

Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt door middel van een mailing vanuit Examenblad.nl bekendgemaakt. Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt zo spoedig mogelijk verstuurd aan de examensecretarissen.

Soms komt een onvolkomenheid pas geruime tijd na de afname aan het licht. In die gevallen vermeldt de aanvulling:

- Als het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe.
en/of
- Als de aanvulling niet is verwerkt in de naar Cito gezonden Wolf-scores, voert Cito dezelfde wijziging door die de correctoren op de verzamelstaat doorvoeren.

Dit laatste gebeurt alleen als de aanvulling luidt dat voor een vraag alle scorepunten moeten worden toegekend.

Als een onvolkomenheid op een dusdanig laat tijdstip geconstateerd wordt dat een aanvulling op het correctievoorschrift ook voor de tweede corrector te laat komt, houdt het College voor Toetsen en Examens bij de vaststelling van de N-term rekening met de onvolkomenheid.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen zijn de volgende vakspecifieke regels vastgesteld:

1 Tekst met vragen

1.1 Bij de beoordeling van antwoorden op open vragen worden, gelet op de aard van de opgaven, geen punten afgetrokken voor spelfouten. Voor idiomatische en grammaticale oneffenheden geldt hetzelfde, tenzij het antwoord er minder juist of zelfs fout door wordt.

1.2 Voor alle open vragen met een maximum aantal woorden geldt: indien een kandidaat een vraag herhaalt alvorens hij/zij tot een antwoord komt, worden de woorden tot aan het eigenlijke antwoord (conform het beoordelingsmodel) niet meegeteld.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt 1 scorepunt toegekend.

Tekst 1 De takomst fan Fryske kultuer

---

1 B

2 maximumscore 1

(de hâlding fan) Friezen foar Hollanners oer (r. 3-5 / r. 7)
plattelân foar stêd oer (r. 6-7)

Opmerking

Het scorepunt alleen toekennen als beide antwoorden goed zijn.

3 D

4 maximumscore 2

- Friezen (dy't de lânbou foar de tsjinstferliening ferruilen) begûnen te pindeljen tusken stêd en doarp (r. 27-30) 1
- globalisearring en digitalisearring (r. 42) 1

Opmerking:

Als eerste element mag ook goedgekend worden: "Friezen ferruilen de lânbou foar de tsjintferliening" (r. 27-29).

Vraag	Antwoord	Scores
5	<p>maximumscore 1</p> <p>De kern van een goed antwoord is: It ferskil yn wurdearring tusken it skreaune Frysk en it sprutsen Frysk is lytser wurden (r. 54-57).</p>	
6	<p>maximumscore 1</p> <p>“Belangriker noch ... master opsloech.” (r. 62-64)</p>	
7	<p>B</p>	
8	<p>C</p>	
9	<p>maximumscore 1</p> <p>De kern van een goed antwoord is: Nee, want hy fynt it in winsklike ûntjouwing dat de provinsje de twa eleminten byinoar bringe wol.</p>	
10	<p>C</p>	
11	<p>maximumscore 1</p> <p>De kern van een goed antwoord is: It museum wol it ferhaal fan Fryslân fertelle, sûnder it Frysk (funksjoneel) te brûken. of De Fryske kultuer wurdt beljochte, mar it Frysk as (wichtich) ûnderdiel fan dy kultuer komt amper oan 'e oarder.</p>	
12	<p>maximumscore 1</p> <p>“ûndergongsprofesijen” (r. 92-93)</p>	
13	<p>maximumscore 1</p> <p>De kern van een goed antwoord is: omdat de <i>millennials</i> de nije generaasje binne dy't (kultuerbelied ynkoarten oernimme sille en) de mienskip foarmjaan sille</p>	
14	<p>maximumscore 2</p> <p>De kern van een goed antwoord is:</p> <ul style="list-style-type: none"> • It Frysk makket de meartaligens yn Fryslân unyk (r. 144-146) • It Frysk (as lokale taal) hâldt de sosjale koheezje en geastlike sûnens op in heger peil (r. 146-149) 	<p>1</p> <p>1</p>
15	<p>A</p>	

Tekst 2 Meartaligens begraaft Frysktalige kultuer

---

16 A

17 **maximumscore 1**

De kern van een goed antwoord is:

De definysje yn tekst 1 jout gjin omtinken oan sosjale meartaligens / de meartaligens yn de Fryske maatskippij(, mar giet allinnich yn op meartaligens as yndividueel kapitaal).

18 **maximumscore 1**

De kern van een goed antwoord is:

it Frysk as swakke minderheidstaal foar it Nederlânsk as sterke mearderheidstaal oer

Opmerking

Uit het antwoord moet naar voren komen dat er sprake is van een machtsverhouding tussen het Fries en het Nederlands.

19 **maximumscore 1**

De kern van een goed antwoord is:

de ûntjouwing dat it (fak) Frysk yn de ferdrukking komt / tekoart dien wurdt (as gefolch fan it meartalichheidsbelied)

20 C

21 B

22 **maximumscore 1**

“Diglossy yn ... oare kant.” (r. 40-45)

23 **maximumscore 1**

De kern van een goed antwoord is:

Sy tinke dat se yn it taalgefang / it fytsehok thús hearre.

24 D

25 **maximumscore 1**

De kern van een goed antwoord is:

dat in skriuwer net bekend stean wol as ien dy't ferhalen/stikjes skriuwt oer saken dy't beheind binne ta it lokale / as ien dy't net iepen stiet foar de bûtenwrâld / de wrâld bûten Fryslân

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

26 maximumscore 2

De kern van een goed antwoord is:

- De skriuwer fan tekst 1 stelt dat dy ûntjouwing foarm krige troch it feit dat Friezen folslein twatalich waarden as gefolch fan it pindeljen tusken stêd en doarp 1
- De skriuwer fan tekst 2 bewearst dat dy ûntjouwing it gefolch wie fan bewuste politike besluten (en besluten om neat te besluten) 1

Tekst 3 Wy binne beide Fries. Dat is de basis

---

27 D

28 maximumscore 1

belangstelling (r. 27)

29 maximumscore 1

De kern van een goed antwoord is:

omdat âlderen wat mear netinke oer / mear ûnderfining hawwe mei de beheinigen fan it bestean (as jongere minsken dy't oeral mooglikheden sjogge) (r. 41-43)

30 maximumscore 2

De kern van een goed antwoord is:

- Breuker ferklearret (benammen) wêróm't it libben fan Postma sa ferrûn is 1
- Steenmeijer hâldt har (benammen) by de uterlikheden / hœ't it libben fan Postma ferrûn is 1

31 B

32 maximumscore 1

De kern van een goed antwoord is:

omdat er (it gefoel hat dat er) syn libben net begripe kin sûnder in transidinte diminsje / dualisme (r. 66-68)

of

omdat er ferlet hat fan in transidinte diminsje / dualisme (yn syn libben)

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

33 maximumscore 1

De kern van een goed antwoord is:

Breuker sjocht sawol Postma as himsels as fertsjintwurdiger fan de Hege Romantyk (út de tiid doe't ferstân en gefoel beide harren gerak krigen) (r. 76-79).

of

dat se beide plak jouwe oan sawol ferstân/ratio as oan gefoel/emoasjes

Opmerking

Als de tweede optie als antwoord wordt gegeven, het antwoord alleen goed rekenen als de elementen verstand/ratio en gevoel/emotie allebei genoemd worden.

34 A

35 maximumscore 1

Postma syn wittenskiplike ambysje is yn syn eigen eagen net útkaam (r. 105-109)

36 maximumscore 1

De kern van een goed antwoord is:

Postma socht (by syn tanimmend kristlike formulearringen) it kompromis / in stânpunt boppe de partijen (r. 117-119)

of

Postma woe foar elk fersteanber wêze (r. 120)

of

Postma sprekt as dichter in taal dy't begryplik is.

37 A

5 Aanleveren scores

Verwerk de scores van alle kandidaten per examinerator in de applicatie Wolf. Cito gebruikt deze gegevens voor de analyse van de examens.

Om de gegevens voor dit doel met Cito uit te wisselen dient u ze uiterlijk op 4 juni te accorderen.

Ook na 4 juni kunt u nog tot en met 9 juni gegevens voor Cito accorderen. Deze gegevens worden niet meer meegenomen in de hierboven genoemde analyses, maar worden wel meegenomen bij het genereren van de groepsrapportage.

Na accordering voor Cito kunt u in Wolf de gegevens nog wijzigen om ze vervolgens vrij te geven voor het overleg met de externe corrector. Deze optie is relevant als u Wolf ook gebruikt voor uitwisseling van de gegevens met de externe corrector.

6 Bronvermeldingen

---

tekst 1	naar: Goffe Jensma, Friesch Dagblad, 22 december 2018
tekst 2	naar: Abe de Vries, Friesch Dagblad, 10 januari 2019
tekst 3	naar: Abe de Vries, Friesch Dagblad, 27 november 2018